

تاریخچه ژنتیک در جهان و ایران، بخش ششم

زندگی نامه و شرح فعالیت دکتر صمدی یزدی

منصور امیدي^۱، هوشنگ خاوري^۲، محمدحسن کریمی نژاد^{۳*}

۱- پردیس کشاورزی و منابع طبیعی کرج، دانشگاه تهران ۲- دانشکده دامپزشکی، دانشگاه تهران
۳- دپارتمان پاتولوژی دانشگاه علوم پزشکی تهران و مرکز پاتولوژی و ژنتیک کریمی نژاد - نجم آبادی

چنانچه در اولین بخش این سری مقالات تاریخی و پژوهشی با نهایت افتخار و غرور بیان شد دانش تولید مثل و ژنتیک در ایران کهن متولد و سالیان بسیار تا قرن هفتم میلادی گهواره آن بوده است. (کریمی نژاد، محمد حسن، ژنتیک در هزاره سوم، سال نهم تابستان ۱۳۹۰) بعد از این دوران غرور آفرین دیگر مطلبی در این مورد دیده نمی شود تا اینکه در مرداد ماه سال ۱۳۷۹ مقارن تولد دانش ژنتیک در ۱۹۰۰ میلادی تاسیس مدرسه فلاح مظهری و انتشار مقالاتی در زمینه اصلاح دام و گیاه را می توان به عنوان توجه به مبانی ژنتیک منظور نمود (امیدی، منصور و همکاران، ژنتیک در هزاره سوم، سال دهم بهار ۱۳۹۱). این توجه با افت و خیزهایی همراه است تا اینکه بعد از تاسیس دانشگاه تهران در سال ۱۳۱۳ و گنجائیدن درس ژنتیک را در برنامه درسی دانشکده کشاورزی و دانشکده دام پزشکی و به تدریج در دانشکده پزشکی دلیلی بر عنایت به دانش ژنتیک و کوششی در جهت پیشرفت این دانش دانست.

تاسیس انجمن نوروز ژنتیک ایران در سال ۱۳۴۷ مقارن با تاسیس انجمن نوروز ژنتیک اروپایی با کوشش تعداد چندی از اساتید دانشگاه تهران منجمله آقای دکتر بهمن صمدی یزدی دلیلی روشنی است بر اطلاع و توجه ایشان به مبانی ژنتیک مدرن و علاقمندی ایشان به گسترش این دانش نوپای جهانی است لذا به پاس آنچه تعهد نموده ایم در این شماره شرح زندگی، فعالیت های علمی، آموزشی و پژوهشی این استاد ممتاز و چهره ماندگار را به رشته تحریر در می آوریم.

نمود. دکتر یزدی صمدی از سال ۱۳۴۷ در دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران به عنوان استادیار به خدمت مشغول شدند و در سال ۱۳۵۲ به مرتبه دانشیاری و در سال ۱۳۶۳ به مرتبه استادی نایل گردیدند. ایشان در طول خدمت حدود چهل ساله خود در دانشگاه تهران تعداد ده درس مختلف شامل اصلاح نباتات ۲ و ۳، ژنتیک عمومی، طرح آزمایشهای کشاورزی، موتاسیون و اصلاح نباتات، ژنتیک تکمیلی، آمار و احتمالات، آمار بیولوژی، طرح آزمایش های تکمیلی و ژنتیک مولکولی را در مقطع کارشناسی، کارشناسی ارشد و دکتری تدریس نموده اند. دکتر یزدی صمدی در دوران خدمت خود در دانشگاه تهران تعداد ۱۴ طرح تحقیقاتی ۸۰ طرح ملی و ۶ منطقه ای را اجرا کرده، ۲۵ رساله دکتری و ۵۰ پایان نامه کارشناسی ارشد را راهنمایی نموده اند. مقالات چاپ شده ایشان شامل ۹۰ مقاله علمی- پژوهشی فارسی و ۳۵ مقاله علمی- پژوهشی بین المللی است.

تالیفات دکتر یزدی صمدی مشتمل بر ۸ فقره کتاب های:

۱- « اصلاح نباتات زراعی- سال ۷۰- مرکز نشر،

۲- اصول تولید گیاهان زراعی (ترجمه)- سال ۷۳- مرکز نشر،

۳- طرح های آماری در پژوهش های کشاورزی- سال ۷۶- دانشگاه تهران،

بهمن یزدی صمدی در سال ۱۳۱۶ در قصر شیرین متولد شد. وی تحصیلات ابتدایی و متوسطه را در قصر شیرین و کرمانشاه گذراند و در سال ۱۳۳۶ وارد دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران شد و در سال ۱۳۴۰ با احراز رتبه اول موفق به دریافت درجه فوق لیسانس در رشته زراعت گردید. بهمن یزدی صمدی یکسال در آزمایشگاه ژنتیک همان دانشکده اشتغال داشت و در سال ۱۳۴۱ با بورس شاگرد اولی و با هزینه دولت عازم آمریکا شد و در دانشگاه کالیفرنیا (پردیس دیویس) درجه فوق لیسانس دوم خود را در رشته آگرونومی در سال ۴۳ و درجه دکتری را در رشته ژنتیک و اصلاح نباتات در سال ۱۳۴۶ دریافت نمود. دکتر یزدی صمدی دوره های Post-doctorate (سال ۴۷-۴۶) دانشگاه کالیفرنیا، فرصت مطالعاتی در زمینه ژنتیک مولکولی و مهندسی ژنتیک (۷۴-۷۵) در دانشگاه تنسی آمریکا را با موفقیت طی

محمدحسن کریمی نژاد، MD

* استاد پاتولوژی و ژنتیک دانشگاه علوم پزشکی تهران، مرکز پاتولوژی و ژنتیک کریمی نژاد -

نجم آبادی، رییس انجمن نوروز ژنتیک ایران

پست الکترونیک: momidi@ut.ac.ir

تاریخ دریافت: ۹۱/۰۵/۲۱ • تاریخ پذیرش: ۹۱/۰۶/۲۵

منصور امیدی، هوشنگ خاوری خراسانی، محمدحسن کریمی نژاد

- ۴- فرهنگ کشاورزی و منابع طبیعی- زراعت و اصلاح نباتات- سال ۷۷ فرهنگستان علوم،
- ۵- ژنتیک از دیدگاه مولکولی (ترجمه)- سال ۸۰- دانشگاه تهران،
- ۶- اصول ژنتیک- سال ۸۱- دانشگاه تهران،
- ۷- آمار و احتمالات کاربردی- سال ۸۶- دانشگاه تهران
- ۸- همکاری در نگارش بخش کشاورزی دانشنامه زیست فناوری و ژنتیک- سال ۸۷- دانشنامه بزرگ فارسی
- دکتر یزدی صمدی در ۴۰ مجمع علمی بین المللی و ۹۵ مجمع علمی داخلی با ارائه مقاله توسط خود یا همکاران شرکت نموده است. جوایز علمی، مدالها و افتخارات دکتر یزدی صمدی عبارتند از: جایزه و مدال دانشجوی ممتاز ۰ رتبه اول) دانشگاه تهران (۱۳۴۰)، لوح و جایزه استادی ممتاز دانشگاه تهران (۱۳۵۴)، لوح و جایزه بهترین تحقیق علمی وزارت علوم (۱۳۵۶)، لوح و جایزه استادی ممتاز دانشگاه تهران (۱۳۶۹)، لوح و جایزه کتاب سال جمهوری اسلامی در مورد سه کتاب در سالهای ۱۳۷۱، ۱۳۷۷، ۱۳۸۲، استاد نمونه کشوری (۱۳۷۵)، محقق برجسته دانشگاه تهران (۱۳۷۶)، چهره ماندگار (۱۳۸۰)، محقق برگزیده دانشگاه تهران (۱۳۸۲) محقق برگزیده کشوری وزارت علوم (۱۳۸۴). دکتر یزدی صمدی در انجمن های علمی زیر عضویت داشته اند:
- انجمن زراعت و اصلاح نباتات ایران،
انجمن ژنتیک ایران، انجمن بیوتکنولوژی ایران،
انجمن آگرونومی آمریکا و انجمن علوم زراعی آمریکا.
سمت های اجرایی دکتر صمدی یزدی در طول خدمت خود به شرح زیر بوده است: مدیر گروه زراعت و اصلاح نباتات دانشگاه تهران (۱۳۵۶-۱۳۵۷)، معاون تحقیقاتی و آموزشی دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران (۱۳۵۸)، معاون تحقیقاتی و آموزشی و سرپرست گروه بیوتکنولوژی کشاورزی دانشگاه تهران (۱۳۶۴-۱۳۶۲)، مدیر گروه برنامه ریزی کشاورزی شورابعالی برنامه ریزی (۱۳۷۷-۱۳۵۹) و رئیس گروه علوم کشاورزی فرهنگستان علوم (۱۳۸۴-۱۳۶۹).
- ب- جوایز علمی، مدالها، و تقدیر نامه های
- ۱- جایزه و مدال دانشجوی ممتاز (شاگرد اول)- دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران- از وزارت فرهنگ سابق- ۱۳۴۰
- ۲- لوح و جایزه بهترین مقاله تحقیقاتی - از دانشگاه تهران- ۱۳۵۴
- ۳- لوح و جایزه بهترین تحقیق علمی- از وزارت علوم- ۱۳۵۶
- ۴- لوح و جایزه استاد ممتازی دانشگاه تهران- ۱۳۶۹
- ۵- لوح و جایزه کتاب سال «اصلاح نباتات خراعی» از وزارت امرشاد اسلامی- ۱۳۷۱
- ۶- لوح و جایزه استاد نمونه و زراعت فرهنگ و آموزش عالی- سال ۱۳۵۷

خلاصه فعالیت های شغلی (اجرایی) و علمی دکتر بهمن یزدی صمدی

الف- تجربیات شغلی دکتر یزدی صمدی به شرح زیر است:

شغل	مدت	محل کار
۱- کارشناس روزمزد	۱۳۴۰-۱۳۴۱	دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران
۲- دستیار تحقیقاتی	۱۳۴۵-۱۳۴۶	دانشگاه کالیفرنیا- دیوس- آمریکا
۳- محقق فوق دکتری	۱۳۴۶-۱۳۴۷	دانشگاه کالیفرنیا- دیوس- آمریکا
۴- استادیار	۱۳۴۷-۱۳۵۲	دانشگاه تهران- دانشکده کشاورزی
۵- دانشیار	۱۳۵۲-۱۳۶۳	دانشگاه تهران- دانشکده کشاورزی
۶- استاد	تا به حال- ۱۳۶۳	دانشگاه تهران- دانشکده کشاورزی
۷- محقق (فرصت مطالعاتی)	۱۳۵۳-۱۳۵۴	دانشگاه ایلینوی- اوربانا- آمریکا
۸- محقق (فرصت مطالعاتی)	۱۳۷۴-۱۳۷۵	دانشگاه تنسی- آمریکا
۹- مدیر گروه	۱۳۵۶-۱۳۵۷	دانشکده کشاورزی- دانشکده تهران
۱۰- معاون تحقیقاتی و آموزشی	۱۳۵۷-۱۳۵۸	دانشکده کشاورزی- دانشکده تهران
۱۱- معاون تحقیقاتی و آموزشی (معاون وزیر)	۱۳۵۸-۱۳۶۲	تهران- وزارت کشاورزی
۱۲- رئیس دانشگاه تهران	۱۳۶۲-۱۳۶۴	تهران- دانشگاه تهران
۱۳- سرپرست گروه برنامه ریزی کشاورزی	۱۳۵۹-۱۳۷۷	ستاد انقلاب فرهنگی و وزارت فرهنگ و آموزش عالی
۱۴- رئیس گروه علوم کشاورزی	۱۳۶۹-۱۳۸۴	فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران
۱۵- مدیر گروه بیوتکنولوژی	۱۳۷۷-۱۳۸۲	دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران

صفات مهم زراعی از سال ۱۳۴۹ تا ۱۳۵۵ مصوب دانشکده کشاورزی دانشگاه تهران.

۲- انجام دو طرح تحقیقاتی گلرنگ از ۱۳۵۳ تا ۱۳۵۷ مصوب وزارت علوم و آموزش عالی

۳- اجرای طرح تحقیقاتی «بررسی صفات مهم آگرونومیکی یونجه» از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۰ مصوب دانشگاه تهران.

۴- اجرای طرح تحقیقاتی «بررسی مقایسه‌ای ارقام حاصل از کلون، گرده افشانی آزاد و خود گشنی در یونجه» از سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۷۶ مصوب دانشگاه تهران.

۵- طرح تحقیقاتی «اصلاح عدس» از سال ۱۳۶۵ تا ۱۳۷۵ مصوب دانشگاه تهران.

۶- اجرای طرح تحقیقاتی ملی «بررسی وضعیت علمی رشته‌های کشاورزی و منابع طبیعی دانشگاه‌های کشور در سال ۱۳۷۱» مصوب فرهنگستان علوم و با همکاری اعضاء گروه کشاورزی

۷- اجرای طرح تحقیقاتی ملی «بررسی مقاومت گندم به سرما» اثر سال ۱۳۷۹ تا ۱۳۸۳ مصوب شورای پژوهش‌های علمی کشور.

۸- همکاری اصلی طرح تحقیقاتی ملی «بررسی مقاومت گندم به خشکی» از سال ۷۹ تا ۸۳ مصوب شورای پژوهش‌های علمی کشور.

۹- اجرای طرح تحقیقاتی ملی «شناسایی مسایل کلان کشاورزی و منابع طبیعی که می‌توان برای آن‌ها راه حل ارایه کرد». سال ۸۱ و ۸۲ مصوب فرهنگستان علوم

۱۰- اجرای طرح ملی «فرهنگ اصطلاحات علمی کشاورزی و منابع طبیعی از سال ۱۳۷۳ تا ۱۳۸۰» مصوب فرهنگستان علوم، با همکاری اعضا گروه علوم کشاورزی

۱۱- اجرای طرح ملی «بررسی کمی و کیفی کتاب‌های کشاورزی و منابع طبیعی منتشر شده بعد از انقلاب اسلامی اثر سال ۸۱ تا ۸۳» مصوب فرهنگستان علوم.

۱۲- اجرای طرح ملی «کاهش ضایعات در تولید و مصرف گندم» از سال ۱۳۸۰ تا ۱۳۸۵ طرح ملی توتک مصوب شورای پژوهش‌های علمی.

۱۳- اجرای طرح ملی «بررسی جنبه‌های آموزشی، پژوهشی و فن شناختی علوم کشاورزی و منابع طبیعی» اثر سال ۱۳۸۱ تا ۱۳۸۶ مصوب فرهنگستان علوم.

بهمن یزدی صمدی

تحصیلات ابتدایی- دبیرستان: دبستان پهلوی ۱۳۳۰-۱۳۳۷ کرمانشاه

دبیرستان پهلوی و شاهپور ۱۳۳۵ کرمانشاه

تاریخ بازنشستگی: ۱۵/۷/۸۶

۷- لوح و جایزه کتاب سال ۱۳۷۷ از وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی برای کتاب «طرح‌های آماری در پژوهش‌های کشاورزی»

۸- محقق برجسته دانشگاه تهران-۱۳۷۶

۹- برگزیده شدن به عنوان یکی از چهره‌های ماندگار-۱۳۸۰

۱۰- محقق برگزیده دانشگاه تهران-۱۳۸۲

۱۱- لوح و جایزه کتاب سال «فرهنگ کشاورزی و منابع طبیعی (دوره ۱۵ جلدی)» سال ۸۲

ج- کتاب‌های تالیفی و ترجمه‌ای

۱- کتاب «اصلاح نباتات زراعی» -۱۳۷۰- تالیف دکتر یزدی صمدی و عبد میثانی. توسط مرکز نشر دانشگاهی- تهران

۲- کتاب «اصول تولید گیاهان زراعی»- ترجمه یزدی صمدی و پوستینی-۱۳۷۳- مرکز نشر دانشگاه تهران

۳- کتاب «طرح‌های آماری در پژوهش‌های کشاورزی» - تالیف دکتر یزدی صمدی، رضائی و ولی زاده- ۱۳۷۶- موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

۴- کتاب «فرهنگ کشاورزی و منابع طبیعی، جلد اول زراعت و اصلاح نباتات» -۱۳۷۷- فرهنگستان علوم جمهوری اسلامی ایران

۵- کتب «ژنتیک از دیدگاه مولکولی»، ترجمه یزدی صمدی و ولی زاده- ۱۳۸۰- موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

۶- کتاب «اصول ژنتیک» - تالیف یزدی صمدی و طباطبایی-۱۳۸۱- موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

۷- کتاب «آمار و احتمالات کاربردی» - تالیف یزدی صمدی، امیری اوغان و پیغمبری - ۱۳۸۶- موسسه انتشارات و چاپ دانشگاه تهران

د- مقالات علمی- پژوهش‌های فارسی و انگلیسی

دکتر یزدی صمدی دارای ۹۱ مقاله فارسی است که در مجلات علمی- پژوهشی داخلی چاپ شده‌اند. تعداد مقالات خارجی ایشان مشتمل بر ۳۶ مقاله است که در مجلات بین المللی چاپ شده‌اند.

۵- شرکت در مجامع علمی داخلی و خارجی

دکتر یزدی صمدی در ۴۰ مجمع علمی خارجی و ۹۵ مجمع علمی داخلی با ارایه مقاله توسط خود یا همکاران شرکت نموده است.

و- فعالیت‌های آموزشی

تدریس ۵ درس کارشناسی، ۴ درس کارشناسی ارشد و ۲ درس دکتری در طول خدمت.

ز- مهمترین طرح‌های تحقیقاتی که توسط دکتر یزدی صمدی اجرا شده‌اند به شرح زیر است (۸ طرح ملی و ۵ طرح دانشگاهی):

۱- بررسی ۶۴ رقم یونجه ایرانی و خارجی اثر لحاظ عملکرد و سایر

استاديار ۵۳/۵/۱۰-۵۲/۱۱/۱۳
دانشگاه تهران، دانشکده کشاورزي، معاونت کشاورزي تحقيقاتي و
آموزشي
استادي ۶۳/۸/۲۹
ماموريت علمي:
کشور آلمان غربي، سوئد و بلژيک
کشور مجارستان ۶۹/۸/۲۷
طبق آخرين حکم: ۸۶/۴/۱۸ و ۸۶/۷/۱ پایه استادي
شماره حکم ۸۳/۱۲/۱۲۳

شماره شناسنامه: ۱۸۹ قصر شيرين ۱۳۱۶
بهمن فرزند محمد صادق يزدي صمدي متولد ۱۳۱۶
دانشگاه تهران رشته تحصيل: ژنتيک ديوس كاليفرنيا
فارغ التحصيل رشته کشاورزي عمومي رتبه اول
عزيمت به آمريکا مهر ماه ۱۳۴۱ درجه ليسانس MS و دکتری PHD
کار در بخش آکرونومي دانشگاه كاليفرنيا ديوس Dec-۱۹۶۷.Sep.
۱۹۶۸
۱۳۲۶-۱۳۴۰ کشاورزي کرج
۱۳۴۱-۱۳۴۷ كاليفرنيا ديوس گروه آکرونومي ۴۷/۶/۲۷